

»Hrvati i Slovenci u Julijskoj Krajini su bez sumnje najgora tretirana manjina u cijeloj Evropi. Mi Poljaci duboko suosjećamo sa jugoslovenskim manjinama u Istri i Gorici.«
(»Przegled Polsko-jugoslawianskie — Poznani«)

ISTRA

UREDNIŠTVO I UPRAVA
za Slovenijo in slovenski del Julijske Krajine v Ljubljani,
Erjavčeva cesta 4a

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

ITALIJA SE NALAZI U KRITIČNOJ SITUACIJI

Dogadja se nešto jedinstveno, nešto što mora da ostavi težak trag na životu Italije kao države i kao naroda. Ne može više biti govora o mogućnosti velike pobjede i triumfalnog zaključka onoga što se razvija, nego se naprotiv može gotovo matematskom točnošću govoriti o porazu i slomu jednog golemog plana, za koji je fašizam vezao svoj daljnji opstanak. A to je upravo ono najvažnije u čitavom tom procesu oko afričkog rata: fašizam je bacio svoju egzistenciju na kocku. Biti ili ne biti! To je deviza, s kojom je Mussolini ušao u afričku avanturu. I sa toga stajališta treba gledati na afrički rat.

U detaljima je vojnička strana afričkog rata takva, da doista nema izgleda u ikakvi novi veći uspjeh Talijana. Niti talijansko ministarstvo propagande nije više u stanju, da korigira opći utisak, koji abesinsko ratovanje ostavlja u svijetu. Nekoliko većih bitaka posljednjeg vremena na sjeveru i jugu talijanska je propaganda pokušala iskoristiti na bučan način, ali ne može se zatajiti, da Italija još nikako nije uspjela da osvoji niti onoliko koliko je bila osvojila 1896. Posljednja bitka u Tembienu, na sjeveru, pokazala je svu slabost talijanskih pozicija i veliku spremnost abesinske vojske. Čitave divizije talijanske morale su da brane neke delikatne točke, gdje je bilo opasno, da abesinska vojska prekine vezu između Adu i Makale. Maršal Badoglio je javio tu obranu, u kojoj su poginule hiljade i hiljade talijanskih vojnika, kao veliku pobjedu. A i situacija oko grada Makale je veoma kritična za Italiju. Talijani će sigurno Makale braniti, makar i uz strahovite žrtve, jer se ne radi toliko o jednoj vojničkoj poziciji, koliko o jednoj prestižnoj tački iz tog ratovanja; zauzeće Makale slavilo se u Italiji kao velika pobjeda fašizma u afričkom ratu. I, poslije tolikih neuspjeha, padne li još i Makale bit će to doista katastrofa. To nije isključeno. Pro-laze tako mjeseci i rezultata velikih nema. Što je najvažnije — Badoglio nije se maknuo niti za korak. I nije čudo, da se već govori o njegovom povlačenju. A niti na jugu kod Grazianija nema više slave. Bitke od Dola do Negelija i povlačenje rasa Deste, to je bila veća i bučnija stvar. Gledano sasvim kritički uspjeh je još uvijek ispod osrednjeg. Abesinija nije tu osjetljivije ugrožena, nego naprotiv ovime kao da se je u njezinu korist razdvojila snaga južne talijanske vojske u dva slabija krila. Važno je, da već mjesec dana nema na sektoru od Dagabura i Gerlogubija prama Hararu gotovo nikakvih događaja.

Sasvim je razumljivo, da to sve ostavlja svoj odraz i na raspoloženje talijanske vojske i talijanskog naroda. Depresija, koja se je opažala od početka rata, samo se pojačava iz dana u dan i mi u našem listu iznosimo epizode, koje to svjedoče. Duševno je raspoloženje pomučeno i u fašističkim redovima, a da i ne govorimo o učniku, koji imaju na široke narodne mase teške finansijske i ekonomske prilike Italije pogoršane sankcijama. Pogotovo otkako je i na diplomatskom polju došlo do nekih važnih promjena.

U prvom redu treba spomenuti ono što se događa s Francuskom. Tamo je pao Lavalov kabinet, a pao je u prvom redu zbog fašističke vanjske politike Lavala. Francuska je unosila veliku zabunu u međunarodnu situaciju time što je pričala da poštuje Društvo naroda i da je protiv rata, a stvarno je podupirala Italiju u ratu. To je bila Lavalova politika. Dok je bio na vladi Mussolini je mogao ipak malo slobodnije da diše, jer su oni bili vezani obećanjima iz doba Rimskog sporazuma. Zato su u Rimu drhtali onih dana kad je Laval padao. Sad je u Francuskoj na vladi Sarraut s Flandinom, koji uporno isti-

NOVE ARETACIJE RADI NEVJEROVANJA U TALIJANSKU POBJEDU U ABESINIJU KASTELIČ JOSIP IZ LONJERA UHAPŠEN

Trst, februara 1936. — Polovicom januara se Kastelič Josip iz Lonjera kod Trsta nepovoljno izrazio o abesinskom ratu. Rekao je, navodno, da taj rat nije pravedan i da će Talijani biti tučeni od Abesinaca. Par dana iza toga su ga uhapsili i od tada niko od njegovih ne zna gdje se

nalazi.

Sličnih slučajeva ima u posljednje vrijeme mnogo i to ne samo među našim ljudima već je i mnogo domaćih Talijana do sada stradalo radi nevjerovanja u talijansku pobjedu, a u samoj Italiji je od početka rata uhapšeno na stotine ljudi koji su

bilo kako izrazili sumnju u talijansku pobjedu. Među njima ima i fašista kao što smo u posljednjem broju lista javili slučaj fašiste Marcantonija Domenika iz Montefiore koji je radi toga izbačen iz stranke i konfiniran na pet godina.

PO NEDOLŽNEM OBDOJEN NA DVE LETI KONFINACIJE Student Slavko Vičić iz Trnovega konfiniran

Reka, januarja 1936. — (Agis) — Nekaj dni pred Božičem so aretirali v Trnovem pri Ilirski Bistrici študenta Slavka Vičića. Omenjeni je bil že leta 1933 aretiran in zaprt ter obsojen na policijsko nadzorstvo. Bil je pa tudi sicer stalno nadziran in zasledovan in očividno v veliko napotje fašističnim prvakom v Bistrici. Ob

ponovni aretaciji mu prav za prav niso imeli kaj očitati. Zato so si enostavno izmislili, da je prišel nekaj minut pozneje domov kot mu je določeno s policijskim nadzorstvom. Bil je postavljen pred reško konfinacijsko komisijo in 14 t. m. konfiniran za dobo dveh let. Kam je bil poslan, še ni znano. K tej krivični obsodbi naj še

pripomnimo toliko, da kolikor vemo je bil Vičić leta 1933 obsojen na policijsko nadzorstvo za dobo treh let. Sedaj bi bil ta rok potekel in bil bi prost. Ker pa to ni bilo po volji raznim elementom v Bistrici, so si izmislili zadevo o preokračitvi določenega urnika, na podlagi česar so Vičića aretirali in tudi konfinirali.

ŠTEVILNE KONFINACIJE ZARADI NEPOHAJANJA PREDVOJAŠKIH VAJ

Reka, januarja 1936. — (Agis). — Že pred časom je bilo aretiranih v reški pokrajini več mladeničev. Oblast jih je prijavila zato, ker se niso udeleževali predvojaških vaj v predpisani uniformi ali pa zato, ker so izostali od vaj. Vsi ti so bili po-

stavljani pred reško konfinacijsko komisijo, ki jih je poslala na razne kraje v južno Italijo. Kot je razvidno iz pisma se tem najnovijim konfinirancem zelo slabo godi, zlasti pa se pritožujejo zaradi slabe in pomanjkljive hrane

BIVŠI OBDOJENEC NA KONFINACIJO DEZERTIRAL MAVER MARIJ IZ BOLJUNCA IZGINIL

Trst, januarja 1936. — (Agis). — Kot poročajo iz Boljunca je pred kratkim dezertiral iz italijanske armade Maver Marij, doma iz Boljunca. Pred leti je bil obsojen na pet let konfinacije zaradi prepevanja slovenskih pesmi. Bil pa je med tem poklican k služenju vojaškega roka. V teku roka je izbruhnila italijansko-abesinska vojna in Maver je bil pridržan v vojaški

suknji. Bil je pridelen oddelku vojakov, določenih za italijanske kolonije vzh. Afrike, ki se imenujejo »battaglione complemento Africa orientale«. Pred ekspedicijo je prošil za vojaški dopust z motivacijo, da se namerava pred odhodom v Afriko poročiti. Dopust mu je bil dovoljen in ko se je vračal v vojašnico, ga je pot zanesla v drugo smer.

„MATERE VSEH DRŽAV, POMAGAJTE REŠITI NAŠE SINOVE SMRTI!“

V Londonu se je vršil pod pokroviteljstvom »Mednarodnega ženskega odbora proti vojni in fašizmu« velik sastanak. Delegatkinje so poslale italijanskim ženam sledeći pozdrav:

»Angleške žene pošljajo izraz toplega prijateljstva italijanskemu ljudstvu, ki trpi pod posledicama vojne. Posebno pa pozdravljamo one žene, ki se bore v najtežjih okolščinah za mir.« — Govorila je tudi italijanska delegatkinja, ki je ob koncu dejala:

»Pomagati moramo italijanskim ženam v njih borbi proti vojni, preprečiti moramo da bi se požar, ki ga je fašizam

zanesil v Abesiniju, razširil. Vzdružati je treba mir z vsemi sredstvi! To je vzklik italijanskih žena. Matere vseh držav, pomagajte rešiti naše sinove smrti! Laž je, da je italijansko ljudstvo za vojno in fašizam!«

PET GODINA KONFINACIJE RADI SLABOG ODUŠEVLJENJA ZA RAT

Verona, januara 1936. — U Tarcintu je direktor banke Domenico Fadini uhapšen i osuđen na pet godina konfinacije radi toga što nije pokazao dovoljno osjećaja i oduševljenje za rat.

VELIKO ŠTEVILO NAŠIH FANTOV IN MOŽ POD POLICIJSKIM NADZORSTVOM

Št. Peter na Krasu, januarja 1936. — (Agis). — Naš list je že poročal o defektu, ki je nastal na električni napeljavi med Knežakom in Il. Bistrico na dan napovedi mobilizacije v Italiji. Takrat je bilo aretiranih veliko število naših ljudi iz raznih vasi na Pivki, osumljenih, da so zakrivilii defekt. Zaradi pomanjkanja dokazov ni prišlo do nadaljnega postopanja in so bili vsi izpuščeni iz zaporov. Vendar pa so skoro vse aretirance obsodili na policijsko nadzorstvo in se morajo vsako nedeljo javiti na županstvu v Knežaku. Samo Zagorje ima pet takih grešnikov.

Vedno strožje odredbe zaradi prestopkov v predvojaških vajah

Trst, januarja 1936. — (Agis). — Obiskovalcem predvojaških vaj se postavlja čim dalje več zahtev. Za vsako malenkost, ki jo obiskovalec zakrivi sledi kazen. Tako na primer ne sme nihče manjkati pri vajah. Če kdo izostane zlasti večkrat po vrsti, je prijavljen oblastem in občutno kaznovan. Tudi če se predvojaških vaj ne udeleži v predpisani uniformi, pač pa v civilni obleki, se to smatra, da je izostal od vaje in je takoj prijavljen oblasti.

Lične vijesti

Glavni urednik našega lista i član redakcije zagrebačkog dnevnika »Novosti« Ive Mihovilović postao je glavnim urednikom »Novosti«.

ču, da će poći novim putem u vanjskoj politici, da će definitivno stati na stranu Engleske i Društva naroda. Ovih dana se u Parizu vode mnoge konferencije, koje pokazuju, da Francuska doista napušta fašističku Lavalovu politiku i da prihvaća one ideje, koje propagira Herriot, a to je pojačanje veza s Malom antantom, Balkanskim paktom, Rusijom i Engleskom u okviru Društva naroda. U Rimu se uzrujavaju što u pariškim razgovorima svi ignoriraju Italiju. To je nakon toliko godina opet jednom prilika, da Pariz ne vodi računa o Rimu. Koliko će to utjecati na uspjeh talijanskog rata ne treba isticati.

U vezi s time treba spomenuti i ono što se događa u Velikoj Britaniji smrću Kralja Gjura. Velika Britanija nije niti pod Kraljem Gjurom bila sklona Italiji, ali je Italija ipak računala s njegovim umirujućim tonom. On je bio već star i možda nije želio da doživi rat s Italijom pred

smrt. Poznato je, da je želio da učini nešto za svog prijatelja kralja Viktora Emanuela i da je zbog toga bilo došlo do onog Laval-Hoareovog projekta o podjeli Abesinije, koji nije uspio. Njegova smrt dovede medjutim na prijestolje jednog mladog čovjeka Eduarda VIII, za kojega znamo da ne voli fašizam, da simpatizira s britanskom radničkom partijom, koja vodi protufašističku borbu, znamo da je odlučan i da će nastojati da učini nešto historijsko, to da će htjeti spasiti Britaniji pozicije u Africi i na Mediteranu u ovom opasnom momentu. I vidimo, da su njegova prva djela takve naravi, da izazivlju uzbuđenje u Rimu. Da ne spominjemo drugo, nego samo veliki program za naoružanje Velike Britanije.

A i pored toga ima na polju internacionalnih odnosa pojava, koje veoma zabrinjavaju Italiju. Sporazum sredozemnih država za vojnu pomoć Engleskoj je gotova

stvar. Tu se sada izrađuju samo detalji. Ono glavno je objavljeno usred Zeneve: Turska, Grčka i Francuska su se obvezale i o tome nema više diskusije. To je izazvalo buru protesta iz Rima, ali bez — rezultata. Nadalje je interesantno to, da Njemačka ne pokazuje volje, da se odazove na ponude iz Rima, nego se sve više vezuje za London, o čemu svjedoče i neke konferencije u Londonu između Edena i Neuratha. A bilo je takvih pokušaja od strane Italije. Pa osim toga skretanje Austrije na liniju Male antante. I toliko drugih stvari. Ali to su sporedni detalji, o kojima nećemo sada govoriti, nego ćemo se ograničiti na iznesene konstatacije, koje daju prilično jasnu sliku o stanju Italije u ovom času, o stanju, koje je vrlo kritično i ako još nisu donesene pe- trolejske sankcije. Ako idućih dana dodje do sporazuma i o tome — stanje će se pogoršati naglo do očajja. (* * *)

